

SKRIVELSE

2020-10-29

Ärendenr:

NV-02394-20

Sveriges möjligheter och förutsättningar för genomförande av Parisavtalets artikel 12

Underlag till regeringen

Innehåll

1.	SAMMANFATTNING	4
2.	UPPDRAGET OCH DESS GENOMFÖRANDE	5
2.1	Uppdraget	5
2.2	Genomförande	6
2.3	Organisation	6
2.4	Samverkan	6
2.5	Avgränsningar och prioriteringar	7
2.6	Skrivelsens disposition	7
3.	SVERIGES KLIMATMÅL PARISAVTALET OCH ARTIKEL 12	9
3.1	Parisavtalet och Sveriges klimatmål	9
3.2	Bakgrund om Parisavtalets artikel 12	10
3.3	Århuskonventionen och tillgång till miljöinformation	12
3.4	Kort beskrivning av Sveriges demografi	13
4.	METOD FÖR ATT SAMLA IN UNDERLAG	15
4.1	Enkät till utbildningsaktörer, myndigheter och organisationer	15
4.2	Intervjuer med kommuner	15
4.3	Undersökningar av allmänhetens medvetenhet och behov av information	16
4.4	Undersökning av myndigheters kommunikation om klimat på webbsidor	16
4.5	Referenser till forskning och internationella underlag	17
5.	RESULTATREDOVISNING UTIFRÅN DE SEX ELEMENTEN I ARTIKEL 12	19
5.1	Utbildning och praktiskt lärande	19
5.2	Allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information	21
5.3	Internationellt samarbete inom ramen för artikel 12	28
6.	ANALYS OCH FÖRSLAG PÅ MÖJLIGA ÅTGÄRDER	32
6.1	Hur artikel 12 kan bidra till att nå Sveriges klimatmål och Parisavtalet i stort	32
6.2	Aktörer som fyller en viktig funktion för Parisavtalets artikel 12	36
6.3	Prioriterings- och förbättringsområden	37
7.	DIGITAL INFORMATION OM PARISAVTALET	41
7.1	Underlag om digital information om klimat	41
7.2	Besöksstatistik för Naturvårdsverkets webbplats	42
7.3	Analys och förslag för digital information om Parisavtalet	42

8.	KÄLLFÖRTECKNING	44
8.1	Referenser till mer material	45
8.2	Definitioner och begrepp	46

1. Sammanfattning

I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal. I Parisavtalets artikel 12 definieras uppdraget att arbeta för att stärka *utbildning och praktiskt lärande* om klimatfrågor samt *allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimat* samt *internationellt samarbete*, som ett sätt att uppnå Parisavtalet i sin helhet. Detta uppdrag handlar om att utreda och redogöra för möjligheter och förutsättningar för Sveriges genomförande av artikel 12 inför en eventuell svensk strategi. Naturvårdsverket har genomfört uppdraget genom enkäter till drygt 50 olika lärosäten, myndigheter och organisationer, intervjuer med kommuner och genom olika befintliga kunskapsunderlag. Ett deluppdrag var att Naturvårdsverket ska upprätta och kontinuerligt ansvara för digital information om Parisavtalet.

En slutsats är att Sverige väl har implementerat hållbarhet i **utbildning** för barn, ungdomar och vuxna. Vi kan samtidigt konstatera att lösa klimatfrågorna kräver nya och innovativa lösningar, och utbildningen kan behöva anpassas för att hantera den utmaningen. **Allmänhetens medvetenhet** är relativt hög. Samtidigt är en stor majoritet av svenskarna intresserade av klimatfrågor och fortsatt oroliga för klimatförändringar. Det gäller särskilt unga.

Myndigheter, forskare och nyhetsmedier har en viktig roll att fylla, eftersom det är från dem allmänheten vill ha information klimatfrågor. Många myndigheter har viktiga uppdrag och arbetar aktivt med klimatfrågor, men det saknas samordning och en gemensam kunskapsbas.

Det internationella samarbetet kan både fungera som ett lärande för Sverige och som en plattform för globalt samarbete. Ökad internationell kunskap ger förutsättningar för ökad förståelse för behovet av en rättvis omställning.

Sammantaget är bedömningen att Sverige har goda förutsättningar att genom insatser inom artikel 12 bidra till att nå Sveriges nationella klimatmål och genomförandet av Parisavtalet. Följande områden föreslår vi att regeringen särskilt ska arbeta vidare med i en nationell strategi:

- Ge Naturvårdsverket och SMHI tydligare uppdrag att kommunicera övergripande klimatfrågor med allmänheten.
- Stärkt myndighetssamverkan för att öka möjligheten till delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor
- Rusta lärarna för ungas engagemang i klimatfrågor
- Utred hur civilsamhället kan bidra till kunskapshöjning

2. Uppdraget och dess genomförande

I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som innebär att den globala temperaturökningen ska begränsas till långt under två grader Celsius och ansträngningar göras för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius jämfört med förindustriell nivå. Parisavtalet trädde ikraft i november 2016¹. I Parisavtalets artikel 12 definieras uppdraget att arbeta för allmänhetens tillgång till information om klimatfrågor som ett sätt att uppnå Parisavtalet i sin helhet. Mer specifikt anger artikel 12 att parterna ska samarbeta om att vidta lämpliga åtgärder för att stärka utbildning och praktiskt lärande om klimatfrågor samt öka allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information i frågor som rör klimat.

Sverige har goda förutsättningar genom ett tillgängligt utbildningssystem, offentlighetsprincip för myndigheter och samarbete mellan myndigheter kring digital utveckling och tillgänglighet för miljödata. Sverige har också en hög ambition för klimatarbetet genom det klimatpolitiska ramverket vilket består av Sveriges klimatlag, klimatmål och det klimatpolitiska rådet. Klimatlagen ger regeringen ett ansvar att utgå ifrån klimatmålen och att rapportera om utvecklingen medan rådet utvärderar politiken.

Det är några av de förutsättningar som Naturvårdsverket har arbetat utifrån. En beskrivning av uppdraget och genomförandet följer nedan. När det gäller metod för de olika delarna så beskrivs den i kapitel 5.

2.1 Uppdraget

Naturvårdsverket fick uppdraget att utreda och redogöra för möjligheter och förutsättningar för Sveriges genomförande av artikel 12 den 13 januari 2020. Resultatet av detta uppdrag ska kunna utgöra underlag vid ett eventuellt framtagande av en svensk strategi för genomförandet av Parisavtalets artikel 12. Ett deluppdrag var att Naturvårdsverket ska upprätta och kontinuerligt ansvara för digital information om Parisavtalet.

Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget till regeringen (Miljödepartementet) senast den 31 oktober 2020.

I redovisningen av förslag har vi tagit fasta på de frågor som ställs i regeringsuppdraget. Frågorna finns återgivna under 2.6. Analysen utgår från de sex elementen i artikel 12. Se vidare under kapitel 4.

---

¹ Godkännande av klimatavtalet från Paris (Prop. 2016/17:16)

2.2 Genomförande

Naturvårdsverket har genomfört uppdraget genom att samla in underlag från aktörer genom dels en enkät och även intervjuer, genom en ny undersökning gentemot allmänheten och genom att sammanställa och tolka befintliga kunskapsunderlag.

För deluppdraget om digital information om Parisavtalet har Naturvårdsverket även utgått från statistik för webbplatsen.

En arbetsgrupp och styrgrupp har arbetat med planering av process för uppdraget och innehåll i skrivelsen.

Uppdraget har stämts av med Regeringskansliet vid uppdragsdialog och två delavstämningar.

Vi har i uppdraget strävat efter att täcka in samtliga sex element i artikel 12 samt gjort kopplingar till FN:s vägledning om att upprätta nationella strategier för artikel 12. Elementen i artikel 12 och vägledningen presenteras i kapitel 4.

2.3 Organisation

Uppdraget har genomförts i projektform och projektgruppen vid Naturvårdsverket har bestått av Joel Bengtsson, Sara Berggren, Jennifer Carlestam, Malin Kanth, Johan Krüger, Maria Smith Cato samt Stina Söderqvist (projektledare). Lena Lindström från SMHI har deltagit som löpande referens och stöd, särskilt avseende undersökningen gentemot allmänheten.

Styrgruppen har bestått av Anna-Karin Nyström, chef för klimatmålsenheten och Lotta Serning, chef för kommunikationsstödsenheten. Marianne Tegman, chef för EU-enheten har varit adjungerad i styrgruppen.

2.4 Samverkan

Samråd har skett med ett urval av aktörer med hjälp av en enkät i tre versioner med frågor med öppna svarsalternativ. Version ett av enkäten skickades till aktörer inom utbildning och praktiskt lärande, version två till myndigheter med uppdrag som rör klimatfrågor och version tre till organisationer inom civilsamhället med uppdrag som rör klimatfrågor. Sammantaget skickade enkäterna till 53 mottagare². Metod för urval och mer om enkäterna beskrivs i kapitel 4.

---

² Sändlista finns längst bak i bilaga B

Samråd har skett med ett urval av kommuner genom intervjuer. Metoden har stämts av med Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.

Naturvårdsverket har haft nära samarbete med SMHI i uppdraget. En representant från SMHI har ingått i arbetsgruppen i stora delar av arbetet. Förslagen som lämnas i denna skrivelse är avstämde med SMHI.

Naturvårdsverket har därutöver genomfört ett antal möten med olika aktörer, bland annat forskningsföreträdare och organisationer.

2.5 Avgränsningar och prioriteringar

Vid uppdragsdialog och avstämningar med regeringskansliet klargjordes vissa inriktningar i uppdraget som vi har arbetat efter.

- Tillämpa ett stegvis angreppssätt.
- Gör avgränsningar och redogör för dem.
- Använd vägledningen från UNFCCC om att upprätta en nationell strategi för artikel 12, ACE Guidelines.
- Upprätta en bilaga över innehåll i artikel 12 och angränsande beslut.

2.6 Skrivelsens disposition

Kapitel 1 innehåller en sammanfattning.

Kapitel 2 beskriver uppdraget och dess genomförande

Kapitel 3 innehåller utgångspunkter för Parisavtalet och Sveriges klimatmål

Kapitel 4 beskriver metod för att samla in underlag

Kapitel 5 ger resultatredovisning av underlag utifrån de sex elementen i artikel 12

Kapitel 6 innehåller analys och förslag på förbättringsområden

Kapitel 7 innehåller beskrivning och förslag på upplägg för digital information om Parisavtalet

Kapitel 8 innehåller källförteckning

Därutöver presenteras underlag i följande bilagor:

Bilaga A: Tabell för översikt av artiklar i aktuella beslut som rör artikel 12.

Bilaga B: Sammanställning av inkomna svar från enkäter till lärosäten, myndigheter och organisationer.

Bilaga C: Resultat av undersökning av allmänhetens behov av information om klimatfrågor.

Nulägesbeskrivningar av Sveriges möjligheter och förutsättningar att genomföra artikel 12 presenteras utifrån de sex elementen i artikel 12 grupperade på följande sätt:

- Översikt av utbildning och praktiskt lärande om klimatfrågor
- Översikt av allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information
- Översikt av Sveriges roll i internationellt samarbete inom artikel 12

Analys och förslag presenteras utifrån de frågor som Miljödepartementet ställer i uppdraget grupperat under följande rubriker:

Hur artikel 12 kan bidra till att nå Sveriges klimatmål och Parisavtalet i stort

- Hur arbetet med Parisavtalets artikel 12 kan bidra till att nå nationella klimatmål och möjligheten att genomföra stärkta åtaganden under Parisavtalet
- Hur arbetet med artikel 12 kan påverka genomförandet av andra delar inom Parisavtalet

Aktörer som fyller en viktig funktion för Parisavtalets artikel 12

- Vilka myndigheter, organisationer och lärosäten som fyller en viktig funktion i genomförandet av artikel 12
- Hur dessa aktörer bidrar till uppfyllandet av artikel 12 i dagsläget
- I vilken mån styrdokumenterna för aktörernas respektive verksamheter bidrar till artikel 12

Prioriterings- och förbättringsområden

- Prioriterings- och förbättringsområden och förslag på hur aktörerna kan bidra till att stärka arbetet inom dessa områden, antingen enskilt eller i samverkan

3. Sveriges klimatmål Parisavtalet och artikel 12

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av Sveriges klimatmål, Parisavtalet och särskilt artikel 12. Samtliga krav och artiklar i aktuella beslut redovisas i bilaga A. En kort orientering ges också av övriga konventioner som relaterar till Parisavtalets artikel 12.

3.1 Parisavtalet och Sveriges klimatmål

I december 2015 enades världens länder om Parisavtalet, ett nytt klimatavtal som innebär att den globala temperaturökningen ska begränsas till långt under två grader och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader jämfört med förindustriell nivå. Parisavtalet trädde ikraft i november 2016 och sedan dess har avtalet utvecklats genom beslut som fattats på de gemensamma partskonferenserna (COP).

EU:s medlemsländer ratificerade formellt Parisavtalet i oktober 2016. Eftersom medlemsländerna arbetar gemensamt med implementeringen lämnar EU in en gemensam NDC, Nationally Determined Contribution, som omfattar alla medlemsländer.

År 2017 antog Sveriges riksdag ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige som innehåller nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd³. Syftet med ramverket är att skapa en tydlig och sammanhängande klimatpolitik för att säkerställa långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att Sverige ska nå sina klimatmål. Ramverket antogs med bred majoritet i riksdagen och är utformat på ett sätt som ska klara av politiska förändringar.

Sveriges klimatmål innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990.

I december 2019 ställde sig det Europeiska rådet, med undantag av ett medlemsland, bakom målet om ett klimatneutralt EU till 2050. Samtidigt offentliggjorde den Europeiska kommissionen den så kallade europeiska gröna given som har som ett huvudsyfte att göra det möjligt för EU att nå det skärpta

---

³ Prop. 2016/17:146, *Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige*, Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

klimatmålet till 2050.⁴ I den gröna givens klimatdel ingår att införa en EU-gemensam klimatlag för att lagfästa 2050-målet.⁵

Det klimatpolitiska ramverket är en nyckelkomponent i Sveriges ansträngningar att leva upp till Parisavtalet. En utgångspunkt inom detta uppdrag är att Sverige har en hög ambitionsnivå för klimatarbetet och att det finns ett brett nationellt stöd för klimatåtgärder i Sverige.

3.2 Bakgrund om Parisavtalets artikel 12

Parisavtalets artikel 12 bygger vidare på Klimatkonventionens artikel 6 som undertecknades 1992. Artikel 12 anger att parterna ska samarbeta om lämpliga åtgärder och aktiviteter för utbildning och praktiskt lärande om klimat, för allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor. Artikel 12 understryker också vikten av dessa åtgärder för att uppfylla Parisavtalet i sin helhet.

Parisavtalets artikel 12:

“Parties shall cooperate in taking measures, as appropriate, to enhance climate change education, training, public awareness, public participation and public access to information, recognizing the importance of these steps with respect to enhancing actions under this Agreement.”

Vid partskonferensen i Marrakech etablerades namnet ACE, Actions for Climate Empowerment som ett mer lättanvänt begrepp för innebörden i artikel 12 i Parisavtalet och artikel 6 i Klimatkonventionen. Vid 24:e partskonferensen i Katowice enades parterna om det så kallade ACE-beslutet som i korthet innebär att Actions for Climate Empowerment ska ha ett eget arbetsprogram. Beslutet beskriver de starka kopplingarna mellan ACE och de globala hållbarhetsmålen.⁶ I beslutet betonas också de sex elementen inom ACE: utbildning, lärande, allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor samt internationellt samarbete inom dessa element. Innehållet i beslutet finns återgivet i bilaga A, beslut 17/CMA.1⁷.

⁴ Europeiska Kommissionen, 2019, *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén samt Regionkommittén*.

⁵ För djupare analys EU:s klimatambition: Regeringsuppdraget *”Förutsättningar för en höjning av EU:s klimatambition till 2030*, som Naturvårdsverket lämnade den 3 april 2020.

⁶ Beslut CMA 15/CP.25: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_13a02_adv.pdf#page_20

⁷ Beslut om utgångspunkter för översyn av arbetsprogrammet från Doha fattades vid partskonferens nr 25 i Madrid. Översynen bildar underlag inför beslut om ett nytt arbetsprogram vid kommande partskonferens nr 26. Corona-pandemin har medfört att både partskonferensen och konferensen för de underordnade grupperna för genomförande SB 52 har skjutits upp till 2021.

Figur som förklarar de sex elementen i artikel 12

Område		Mål
Utbildning	Ändra vanor i ett långsiktigt perspektiv	Bidra till bättre förståelse och förmåga för att kunna ta sig an klimatförändringar och dess effekter
Praktiskt lärande	Utveckla praktiska färdigheter	
Allmänhetens medvetenhet	Nå människor i alla åldrar och alla stadier i livet	Främja gemenskap, engagemang, kreativitet och kunskap för att hitta lösningar på klimatförändringarna
Allmänhetens tillgång till information	Gör information tillgänglig	
Allmänhetens delaktighet	Involvera alla intressenter i beslutsfattande och implementering	Engagera intressenter i samtal och samarbeten för att gemensamt kunna svara upp mot klimatutmaningarna
Internationellt samarbete	Stärk samarbete, gemensamma insatser och utbyte av kunskap.	

ACE-beslutet understryker vikten av att involvera ett brett spektrum av intressenter för att skapa handlingskraft för klimatet. Som intressenter nämns dessa grupper: *nationella regeringar, regioner eller motsvarande, städer, utbildnings- och kulturinstitutioner, museer, den privata sektorn, mellanstatliga organisationer, icke-statliga organisationer, internationella organisationer, beslutsfattare, forskare, media, lärare, ungdomar, kvinnor och ursprungsbefolkningar.*⁸

Förutom att involvera ovan intressenter uppmanar ACE-beslutet även till ökad hänsyn till jämställdhetsperspektiv i koppling till utbildning och deltagande. Parterna uppmanas att främja en systematisk integrering av jämställdhetsperspektiv inom bland annat utbildning och deltagande för klimat- och anpassningsåtgärder under Klimatkonventionen och Parisavtalet. Det nämns också att jämställdhetsperspektiv bör integreras i skapandet och utformningen av parternas klimatlöften (NDC), samt i nationella strategier och planer. Det innebär att jämställdhetsperspektiv är viktigt när ACE tillämpas, både i skapandet och utförandet av klimatåtgärder under Parisavtalet och även i nationella klimatstrategier.

⁸ DECISION 17/CMA.1

Samtliga parter har inbjudits att lämna inspel till det nya arbetsprogrammet för ACE⁹. Utifrån inspelen föreslås följande utgångspunkter:

- Anta en nationellt driven och mänsklig-rättighetsbaserad strategi.
- Låt jämlikhet mellan generationerna och jämställdhet vara vägledande.
- Fokusera på barns och ungdomars behov.
- Främja aktörer som verkar över flera sektorer och multilateralt.

FN:s globala hållbarhetsmål kopplar även de till Parisavtalets artikel 12. I mål 4 nämns exempelvis ett livslångt lärande som ger kunskaper för en hållbar utveckling, hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämlikhet mellan könen och för att främja en kultur av fred och icke-våld. Mål 13 och specifikt 13.3 anger att målet är att förbättra utbildning, aktiviteter för att öka medvetenhet samt mänskliga och institutionella resurser för att begränsa klimatutsläpp, klimatanpassning, minska effekterna av klimatförändringar och för möjlighet att agera i tid. I mål 16.10 anges att målet är att säkra allmänhetens tillgång till information och skydda de grundläggande fri och rättigheterna i enlighet med nationell lagstiftning och internationella överenskommelser.

Övriga internationella överenskommelser som relaterar till genomförandet av Parisavtalets artikel 12 är exempelvis artikel 10 i Kyotoprotokollet och till viss del även Lissabonfördraget som beskriver former för delaktighet. Århuskonventionen som berör allmänhetens rätt till information om miljöfrågor finns beskriven i ett särskilt avsnitt nedan.

3.3 Århuskonventionen och tillgång till miljöinformation

Århuskonventionen är en FN-konvention om allmänhetens rätt att ta del av miljöinformation som finns hos myndigheter och allmänhetens rätt att delta i beslutsprocesser om miljöfrågor samt allmänhetens rätt att få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Århuskonventionen refereras i vägledningen *ACE-Guidelines* som det främsta internationella ramverket som reglerar sådana frågor. Under 2015 publicerades Maastrichtrekommendationerna som ett praktiskt verktyg för att öka allmänhetens deltagande i beslutsprocesser i miljöfrågor.

Naturvårdsverket är svensk nod för Århuskonventionen, med uppgift att vara ett nav som matchar olika intressenters behov och efterfrågan med vad som finns att erbjuda. Naturvårdsverket arbetar på flera sätt. Ett exempel är myndighetens arbete med strategi för miljödatahantering och process för tillgängliggörande, vilka nämns som goda exempel av OECD i sin Digital Government Review of Sweden¹⁰.

⁹ Inspelen ska sammanställas i en syntesrapport av UNFCCC och presenteras på COP 26.

¹⁰ <https://www.oecd.org/gov/digital-government/digital-government-review-of-sweden-2018.pdf>

Till Århuskonventionen hör ett protokoll om register över utsläpp och spridning av föroreningar, det så kallade PRTR-protokollet. I Sverige har protokollet genomförts genom utsläppsregistret Utsläpp i siffror, som finns på Naturvårdsverkets webbplats.

Att bara tillhandahålla allmänna handlingar på begäran och att hålla offentliga förteckningar eller register tillgängliga är inte längre tillräckligt. Idag finns EU-krav¹¹ på publik elektronisk spridning av förvaltningsmyndigheters miljöinformation via internet. För att allmänheten ska kunna utöva sina rättigheter på miljöskyddsområdet krävs tillgång till hela miljöinformationsflödet genom myndigheternas verksamhetsprocesser för prövning, tillsyn och rapportering – samt tillgång till och överblick över samlade nationella data.

I Sverige är allmänhetens tillgång till förvaltningsmyndigheternas *geografiska miljöinformation specifikt* reglerad i lagen om geografisk miljöinformation¹².

För att öka förändringstakten i offentlig sektor genomförde regeringen 2016 satsningen digitalt först där myndigheter fick uppdrag att leda den digitala omställningen inom sitt område. Bland annat fick Naturvårdsverket uppdrag att bidra till Smartare miljöinformation. Uppdraget har resulterat i en fast frivillig samverkan mellan 14 organisationer i ett Miljöinformationsråd. Samverkan inom offentlig sektor pågår också inom samverkansprogrammet eSAM¹³ som erbjuder en arena för samverkan utifrån gemensamma verksamhets- och utvecklingsbehov.

Regeringen har också satsat på strategiska samverkansprogram som gav upphov till strategiska innovationsprogram (till exempel Smarta städer) och som fortfarande pågår. 2017 beslutades en nationell digitaliseringsstrategi¹⁴ med det övergripande målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

3.4 Kort beskrivning av Sveriges demografi

Sverige är ett stort land med en låg befolkningstäthet. Befolkningen i Sverige 2019 var 10 327 589¹⁵ personer.

¹¹ Art 7 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (Miljöinformationsdirektivet)

¹² Lag (2010:1767) om geografisk miljöinformation

¹³ eSamverkansprogrammet

¹⁴ Ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi (N2017.23)

¹⁵ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/helarsstatistik--riket/sveriges-befolkning-efter-fodelseland-region-medborgarskap-och-bakgrund-31-december-2019/>

I Sverige är drygt en fjärdedel av befolkningen högutbildad. De bor oftast i storstadskommuner och residensstäder. Av befolkningen i åldern 25–64 år har 43 procent någon form av eftergymnasial utbildning. En dryg fjärdedel, 28 procent, har minst treårig eftergymnasial utbildning, vilket motsvarar 1 442 000 personer. De senaste åren har andelen högutbildade ökat med drygt en halv procentenhet per år.¹⁶

Sverige har mycket hög grad av digitalisering i en internationell jämförelse. Hela 98 procent av svenskarna har tillgång till internet i hushållen och 95 procent av befolkningen anger att de använder internet.¹⁷

Sveriges demografi ger vissa förutsättningar för genomförandet av artikel 12, bland annat att en anpassning bör göras till olika lokala förutsättningar. Utbildningsnivån ger vägledning om vilka krav som ska ställas på innehåll och metoder för utbildning och information om klimatfrågor. I kapitel 5.2 beskrivs befolkningens kunskap och attityder till klimatfrågor närmare.

---

¹⁶https://www.scb.se/contentassets/c4f928a71e934437b1320762371c35a1/uf0506_2018a01_sm_uf37sm1902.pdf

¹⁷ <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2019/sammanfattning/>

4. Metod för att samla in underlag

Detta kapitel beskriver metod för att ta fram de olika underlag som vi har använt i redovisningen.

Naturvårdsverket har inom ramen för uppdraget skickat ut en enkät till ett urval av berörda myndigheter, lärosäten och organisationer, genomfört intervjuer med kommuner, sammanställt befintliga kunskapsunderlag och tidigare genomförda undersökningar samt genomfört en helt ny undersökning av allmänhetens behov av information om klimatfrågor.

Vi har även varit i kontakt med flera aktörer som har beröringspunkter med klimatfrågor, bland annat inom forskningsområdet.

4.1 Enkät till utbildningsaktörer, myndigheter och organisationer

Flera myndigheter, organisationer och lärosäten fyller idag en viktig funktion när det gäller allmänhetens tillgång till information samt utbildning och lärande om klimatfrågor. Naturvårdsverket har gjort ett urval bland dessa aktörer för att få in synpunkter från dem om nuläget och för förslag på förbättringsområden.

Enkäter skickades ut till 53 aktörer. Totalt svarade 46 aktörer på denna. I bilaga B beskrivs kriterier för urval av aktörer samt enkäternas innehåll och utformning. En lista över de aktörer som bjöds in att svara återfinns också i bilaga B.

4.2 Intervjuer med kommuner

Naturvårdsverket ser kommunerna som viktiga aktörer inom ramen för artikel 12, både när det gäller utbildning och lärande, allmänhetens medvetenhet, tillgång till information och delaktighet. Under perioden då uppdraget har pågått har vi inte kunnat skicka enkätfrågor till kommunerna på grund av enkätstopp som utfärdats med anledning av den pågående pandemin¹⁸. Naturvårdsverket har efter samråd med Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, genomfört ett antal intervjuer med företrädare för kommuner. Urvalet har bland annat baserats på SKR:s kommungruppsindelning för att fånga in några olika typer av kommuner. Antalet intervjuer är dock begränsat och ska inte ses som representativt för samtliga

---

¹⁸ Nyhet från Sveriges Kommuner och Regioner om förlängt enkätstopp:
<https://skr.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv/myndigheteruppmanasattfortsattaundvikaenkater.33676.html>

kommuner. Det är inte heller heltäckande för samtliga kommungrupper, utan ger en inblick i några enskilda kommuners arbete.

Totalt genomfördes 20 intervjuer. En mer utförlig beskrivning återfinns i bilaga B.

4.3 Undersökningar av allmänhetens medvetenhet och behov av information

I sammanställningen av allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information har vi valt att utgå från Naturvårdsverkets regelbundna undersökning av allmänhetens medvetenhet och attityder till klimatfrågor. Referens görs även till den etablerade nationella undersökningen från SOM-institutet och undersökningar som gjorts på EU-kommissionens och FN:s uppdrag.

Naturvårdsverket har även låtit genomföra en ny undersökning av allmänhetens behov av information om klimatfrågor. Undersökningen ger kompletterande kunskap om vad allmänheten vill veta när det gäller klimatfrågor, på vilket sätt man vill ha informationen och från vilka typer av aktörer. Undersökningen genomfördes som webbenkäter via slumpmässigt rekryterad panel och representerar den svenska allmänheten över 18 år. Antalet svar var 1018. Skillnader utifrån bakgrundsfaktorer såsom ålder och kön presenteras i de fall skillnaderna är signifikanta (95-procentig nivå).

Frågorna utformades av Naturvårdsverket och SMHI med stöd från företaget Gullers grupp. Undersökningen genomfördes under tiden juni-augusti 2020.

4.4 Undersökning av myndigheters kommunikation om klimat på webbsidor

Under hösten 2019 genomförde Naturvårdsverket med hjälp av företaget Gullers en kartläggning av 20 myndigheters¹⁹ klimatkommunikation. Det övergripande syftet med undersökningen var att få en övergripande bild av hur andra svenska myndigheter kommunicerar klimatfrågan och vilken information som finns tillgänglig på respektive myndighets hemsida inom ramen för klimat. Analysen utgick från en fastställd analysmall och undersökningsmaterialet inhämtades endast från myndigheternas respektive hemsida. Utgångspunkterna i analysmallen fokuserade på hur stort utrymme klimatfrågan fick på respektive myndighets hemsida, hur myndigheterna beskriver sin roll i klimatfrågan samt hur de beskriver

¹⁹ Boverket, Finansinspektionen, Havs och Vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Klimatpolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Konsumentverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelsen Stockholm, MSB, Statistikmyndigheten SCB, Skogsstyrelsen, Tillväxtverket, Transportstyrelsen, Vinnova, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, SMHI, Trafikverket och Upphandlingsmyndigheten.

problem och lösningar inom ramen för klimatområdet. Till sist analyserades även bildsättning och format i myndigheternas klimatkommunikation.

4.5 Referenser till forskning och internationella underlag

Naturvårdsverket har inom detta uppdrag haft kontakter med Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, utifrån forskningsprogrammet Mistra Environmental Communication samt forskningsfinansiärerna Formas och Mistra.

Mistra Environmental Communication är ett fyraårigt forskningsprogram med syfte att förnya och utveckla miljökommunikation. Programmet har en tvärvetenskaplig ansats och involverar forskare från en rad vetenskapliga discipliner såväl som praktiker från centrala samhällssektorer och organisationer.²⁰ Programmet är relativt omfattande på kommunikationsområdet och kommer att kunna ge värdefulla underlag i arbetet med utbildning, lärande och allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor.

Programmet startade under 2019 och avslutas 2023. För detta regeringsuppdrag har vi fått ett antal exempel på forskningsreferenser som anges längre fram i denna skrivelse.

Mistra har även en pågående utlysning med benämningen Samhällstransformation med fokus på klimat som pågår fram till januari 2021. Det nya forskningsprogrammet ska underlätta och påskynda en samhällsomställning i linje med Parisavtalet. Fokus ska ligga på Sverige, med en europeisk och internationell utblick. Som bakgrunden till utlysningen beskrivs eskalerande klimatförändringar och behovet av omfattande och långtgående åtgärder för anpassning som samtidigt främjar ett mer jämlikt samhälle. Utlysningen betonar särskilt civilsamhällets roll.²¹

En översikt över några områden där Sverige deltar i ett internationellt samarbete har genomförts med referenser till webbplatsen för FN:s klimatrådgivare²². Bland annat gör vi en översikt över ett urval av nationella klimatlöften, NDC:er i syfte att se hur dessa berör artikel 12 för att kunna visa på exempel.

---

²⁰ <https://www.slu.se/site/mistra-ec/om-programmet/>

²¹ <https://www.mistra.org/forskningsprogram/samhallstransformation-med-fokus-pa-klimat/>

²² Webbplats för FN:S klimatrådgivare, UNFCCC: <https://unfccc.int/>

4.5.1 ACE Guidelines

Naturvårdsverket har kopplat relevanta delar av redovisningen till vägledningen *ACE Guidelines*, som tagits fram av UNFCCC tillsammans med UNESCO²³. ACE-Guidelines beskriver hur parter kan arbeta stegvis för att ta fram en nationell strategi för ACE/artikel 12. Vi berör i uppdraget steg 1–4 i fas 1 samt delvis steg 5 under fas 2. Förslagen som lämnas i detta uppdrag kan fungera som underlag enligt steg 6 under fas 2.

Faser och steg för att skapa en nationell strategi för ACE enligt ACE Guidelines

Fas 1: Initiering

Steg #1: Etablera koordinering

Steg #2: Skapa en stark kunskapsbas

Steg #3: Skapa överblick över befintliga policies och planer

Steg #4: Skapa en plan för mätning och utvärdering

Fas 2: Planering

Steg #5: Beskriv behov och resurser

Steg #6: Skapa ett utkast på en strategisk plan

Steg #7: Genomför konsultationer med intressenter

Fas 3: Implementering

Steg #8: Etablera tvärssektoriella samarbeten för implementering

Steg #9: Säkra finansiella och tekniska resurser

Fas 4: Mätning, utvärdering och rapportering

Steg #10: Skapa en plan för mätning, utvärdering och rapportering

²³https://unfccc.int/files/cooperation_and_support/education_and_outreach/application/pdf/action_for_climate_empowerment_guidelines.pdf

5. Resultatredovisning utifrån de sex elementen i artikel 12

5.1 Utbildning och praktiskt lärande

I det här avsnittet presenteras en sammanfattad nulägesbeskrivning av förutsättningarna när det gäller utbildning och praktiskt lärande i klimatfrågor utifrån svar på enkäter och annat underlag, vilket motsvarar *education* och *training* som är de första två elementen i artikel 12. En mer utförlig beskrivning och sammanställning av svar på enkäterna återfinns i bilaga B.

Skolverket har en särskild roll med ansvar för att styra och stödja den svenska förskolan, skolan och vuxenutbildningen och har därför redovisats för sig.

5.1.1 Skolverket om klimatfrågor i utbildning

Skolverket beskriver att i styrdokumenterna för förskola till och med vuxenutbildning är miljö och förutsättningarna för hållbar utveckling, där klimatfrågor ingår, något som ska genomsyra alla kurs- och ämnesplaner. Skolverket har i uppdrag att främja detta arbete. Bland annat fick myndigheten i regleringsbrevet för 2019 och 2020 uppdraget att öka kännedom om hur Agenda 2030 och de nationella miljömålen kopplar till undervisning. Skolverket arbetar för att stödja skolorna i arbetet på flera sätt, innefattande bland annat utveckling av kompetensutvecklingsmaterial för lärare och skollära. Skolverket deltar även i flera samverkansformer för arbetet med hållbar utveckling i utbildning, både nationellt och internationellt, däribland i nätverket *Lärande för hållbar utveckling, LHU*, och *Den globala skolan* som drivs av Universitets- och högskolerådet.

Skolverket har identifierat flera förslag på förbättringsområden, däribland att stärka den ämnesövergripande undervisningen inom hållbar utveckling. Skolverket har vidare hänvisat till sin kunskapsöversikt över arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolväsendet från 2018²⁴ som visar att det finns ett starkt stöd för hållbarhetsfrågor inklusive klimatfrågor i styrdokumenterna, att många skolor arbetar med frågorna och att materialtillgången inom området är god, men att det saknas en övergripande bild om hur skolorna organiserar och genomför undervisningen i praktiken.

5.1.2 Några kommuner om klimatfrågor i utbildning

De kommuner som intervjuats har i första hand hänvisat till att klimatfrågor ingår i läroplanerna och att man arbetar med frågorna utifrån dessa styrdokument.

²⁴ https://www.swedesd.uu.se/digitalAssets/719/c_719092-I_3-k_kunskapso-versikt-agenda-2030.pdf

Majoriteten av kommunerna har vidare hänvisat till arbetet med klimatfrågor som en del i lärande för hållbar utveckling eller undervisning om de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. Flera olika exempel på hur klimatfrågor integreras i undervisningen gavs av kommunerna, bland annat att det sker genom ämnesövergripande undervisning eller att klimatfrågor kommer in i specifika projektarbeten eller då skolan anordnar eller deltar i olika evenemang. Baserat på det begränsade underlaget går det dock inte att ge någon övergripande bild över hur arbetet med klimatfrågor i undervisningen sker i praktiken.

Ett flertal av de intervjuade kommunerna hade inte identifierat specifika förbättringsområden eller behov av stöd på området vid tidpunkten för intervjuerna. Det behöver dock inte innebära att det inte finns ett behov av stöd, utan skulle kunna bero på formen för insamlingen av inspel. Flera menade att styrdokumentet är tydliga avseende att klimatfrågor ska beröras i undervisningen, och att det finns en god tillgång på undervisningsmaterial på området. Samtidigt poängterade en kommun att behovet av stöd beror på den enskilde lärarens förkunskaper. Om undervisningsmaterial ska tas fram skulle en analys av vilket behov av material som finns i så fall behöva göras, menade en av kommunerna. Undervisningsmaterialet skulle också behöva kopplas tydligt mot styrdokumentet och anpassas utifrån skolans olika åldersgrupper. I intervjuerna lyftes även att det kan vara viktigt att inge hopp och visa hur eleverna själva kan agera för att bidra i klimatomställningen vid utbildning och lärande i klimatfrågor.

5.1.3 **Lärosäten och vetenskapsakademier om klimatfrågor**

Lärosätenas uppdrag för utbildning och praktiskt lärande i klimatfrågor uttrycks delvis i högskolelagen och högskoleförordningen, som anger att de i sin verksamhet ska främja en hållbar utveckling respektive att hållbar utveckling ska vara en del av olika utbildningar. Flera lärosäten har dessutom antagit egna styrande dokument för detta arbete. Arbetet består bland annat av att klimatfrågor ingår som en del i obligatoriska eller valbara kurser inom program.

På folkhögskolor och inom studieförbund pågår också utbildning och praktiskt lärande i klimatfrågor, med bland annat kurser och studiecirkel på temat. Folkbildningsrådet, som fördelar statsbidrag till landets studieförbund och folkhögskolor, har uppgett att de inte har ett formellt uppdrag för detta arbete, men att man har antagit egna styrande dokument och bedriver ett aktivt arbete på området.

De vetenskapsakademier som har besvarat enkäten har uppgett att de arbetar med utbildning och lärande i klimatfrågor genom bland annat föreläsningar och seminarier riktade mot flera olika målgrupper, däribland allmänhet, forskare och studenter, samt genom tillhandhållande av aktiviteter och utbildningsmaterial för lärare.

Flera förbättringsområden har identifierats av de myndigheter, lärosäten och organisationer som besvarat enkäten. Bland dessa finns behovet av ett tydligare uppdrag och riktade medel för arbetet, samt att utöka samverkan mellan olika aktörer.

Forskningsprogrammet Mistra Environmental Communication ger exempel på relevant forskning som berör utbildning och praktiskt lärande inom klimatfrågor. Det handlar bland annat om forskning om en spänning som kan uppstå i utbildningssituationer mellan pluralistiska ideal och behovet av brådskande handling. Slutsatsen är att lärare kan nytta av stödmaterial för att reflektera över balansen mellan att ge förutsättningar för öppna diskussioner och att samtidigt visa på att klimatkrisen går att lösa.

Forskningsprogrammet Mistra Environmental Communication nämner också Internationellt center för lärande för hållbar utveckling vid Uppsala universitet (SWEDESD) som har genomfört forskning som fokuserar på tvärvetenskapligt samarbete och samskapande av kunskap mellan den akademiska världen och olika samhällsaktörer som en transformativ inlärningsprocess. Dessa processer tar in erfarenheter från olika sorters aktörer med olika intresse och position i relation till klimatförändringar. Klimatfrågor beskrivs av centret som synnerligen svåra genom att de är sammankopplade, komplexa, oförutsägbara och svåra att fånga begreppsmässigt, och därför i behov av nya metoder och nya sätt att tänka när det gäller kunskapens roll i en omställning.²⁵

SWEDESD har också mer specifikt bedrivit utbildning inom området klimatförändringar, genom att analysera inläring som en förmåga i för klimatförändring.²⁶

5.2 Allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information

I det här avsnittet presenteras en sammanställning av befintliga undersökningar av allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor. Dessutom presenteras en sammanfattning av svar på Naturvårdsverkets enkät till aktörer som genomförts med anledning av detta uppdrag. Redovisningen motsvarar elementen *public awareness*, *public*

²⁵ Hellquist A and Westin M (2019) On the Inevitable Bounding of Pluralism in ESE—An Empirical Study of the Swedish Green Flag Initiative. *Sustainability* 11(7): 2026. DOI: 10.3390/su11072026.

Lotz-Sisitka H et al. (2016) Co-designing research on transgressive learning in times of climate change. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 20.

Kronlid D et al. (2014) *Climate Change Adaptation and Human Capabilities*. London: Palgrave.

²⁶ <https://www.swedesd.uu.se/>

participation och *public access to information* i artikel 12. En mer utförlig beskrivning och sammanställning av inspelen återfinns i bilaga B.

5.2.1 Undersökningar av allmänhetens medvetenhet om klimatfrågor

Naturvårdsverket har sedan 2002 regelbundet genomfört en undersökning av svenska folkets kännedom om och attityder till klimatfrågor. Undersökningen ställer också frågor kring åtgärder man är beredd att göra själv för att minska sin klimatpåverkan. Undersökningen visar på en generellt hög medvetenhet. I den senaste mätningen från 2018 är andelen personer som tror att vi i Sverige kommer att påverkas av klimatförändringar 95 procent. Medvetenheten har varit hög alltsedan undersökningen startade, då andelen var 92 procent.

Stödet för att sätta in samhällsåtgärder för att minska klimatförändringen är också högt. 86 procent instämmer i den senaste undersökningen att det är mycket eller ganska viktigt. En hög andel instämmer alltsedan undersökningen startade i att vi i Sverige kan bromsa klimatförändringar. I senaste undersökningen svarade 81 procent *ja* på den frågan. Andelen har ökat sedan den senaste mätningen. I åldersgruppen 18–29 år samt bland kvinnor är andelen högre. Undersökningen visar också att svenska folket är beredd att vidta flera olika åtgärder för att minska sin egen klimatpåverkan.

SOM-institutet mäter regelbundet svenska folkets oro för olika samhällshändelser. I den senaste mätningen från 2019 toppar miljö- och klimatfrågor fortsatt listan över vad som anses oroande inför framtiden. Slår man ihop de som är mycket och ganska oroande är närmare 90 procent av svenskarna oroade för miljöförstöring och/eller klimatförändringar²⁷.

Sammantaget är slutsatsen att det finns en hög medvetenhet om klimatfrågor i Sverige och att en majoritet stödjer åtgärder för att begränsa klimatpåverkan.

5.2.2 Ny undersökning av allmänhetens behov och tillgång till information om klimatfrågor

Naturvårdsverket har genomfört en ny undersökning av allmänhetens behov och när det gäller information om klimatfrågor. Undersökningen kompletterar tidigare undersökningar om medvetenhet genom att också ställa frågor om vad svenska folket vill veta och från vem och på vilket sätt man vill ha informationen. de utfördes under sommaren 2020 riktade sig mot den svenska allmänheten över 18 år.

²⁷ SOM-institutet: https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1768/1768490_milj--vanor-och-klimatoro---felicia-robertson.pdf

Som bakgrundsfrågor mättes bland annat intresse och oro för klimatfrågor. En övervägande majoritet i undersökningen är intresserade av klimatfrågor (76 %). En stor andel uppger också att de är oroliga för klimatförändringar (70 %). Personer som är 25 år eller yngre och boende i storstadsområden är i större utsträckning väldigt intresserade och/eller väldigt oroad.

Ett huvudresultat i undersökningen är att en majoritet av svenska folket vill att avsändaren av information om klimatfrågor ska vara myndigheter, forskare eller nyhetsmedier. Mycket få är intresserade av att få information från en känd person som man följer i sociala medier. Undersökningen visar att man inte heller prioriterar att få sådan information från vänner, kolleger eller familj.

Ett annat viktigt resultat gäller kanalerna för informationen. Tidningar, TV och sökfunktion på internet är de populäraste kanalerna för information om klimatfrågor. En majoritet i undersökningen uppger att de föredrar information som text (62 %) och rörlig bild (59 %).

I undersökningen svarar 64 procent att tillgången på information om klimatfrågor motsvarar deras behov och önskemål. 12 procent anser att det finns för mycket information och 11 procent vill ha mer information. De som är intresserade av klimatfrågor eller oroliga för klimatförändringar vill i större utsträckning än övriga ha mer information och är också mer intresserade av alla typer av information kring klimat. Samtliga respondenter anser att mest intressant att veta är hur ens egen konsumtion och vardag blir mer hållbar.

Globala perspektiv på klimatfrågor intresserar också respondenterna. Framförallt de som är yngre än 25 år och/eller är oroliga för klimatförändringar uttrycker i högre utsträckning intresse för att veta mer om vilka konsekvenser klimatförändringarna kan få globalt och vilka åtgärder som görs globalt för att begränsa klimatförändringar.

Undersökningen ställer frågan om man känner till Parisavtalet, och på den frågan svarar hela 92 procent att man har hört talas om eller känner till Parisavtalet. Av dem uppger 69 procent att Parisavtalet är mycket viktigt eller ganska viktigt.

Resultatet av undersökningen ger värdefull kunskap om vad svenska folket vill veta, på vilket sätt och från vilka typer av aktörer.

5.2.3 **Undersökningar inom EU och internationellt av allmänhetens medvetenhet om klimatfrågor**

EU kommissionen genomförde under 2019 en specialversion av undersökningen Eurobarometern med fokus på klimatförändring. Undersökningen visar att 93 procent av samtliga respondenter i EU-länderna anser att klimatförändring är ett

allvarligt problem. Andelen som anser att det är ett mycket allvarligt problem har ökat sedan 2017.

Undersökningen visar på ett mycket brett stöd för både nationella åtgärder och åtgärder inom EU för att hantera klimatförändringar. 92 procent uppger exempelvis i undersökningen att det är viktigt att deras nationella regeringar sätter ambitiösa mål för att öka andelen förnybar energi och stöd för energieffektivitet. En stor majoritet uppger också att åtgärder för att begränsa klimatförändringar kan ha positiva effekter genom att leda till innovationer som kan göra europeiska företag mer konkurrenskraftiga.

Sverige utmärker sig på flera sätt i undersökningen. Bland annat genom att vara det land med högst andel i befolkningen som uppger att klimatförändringar är det enskilt viktigaste samhällsproblemet i världen. Sverige utmärker sig också genom att vara det land där högst andel uppger att den nationella regeringen har det högsta ansvaret för att åtgärda klimatförändringar.²⁸

Inför klimattoppmötet i Paris år 2015 genomfördes den hittills största globala konsultationen för allmänheten om klimat- och energifrågor World Wide Views²⁹. Resultaten visar på en hög nivå av medvetenhet och ett mycket starkt stöd för att regeringar runt om i världen ska vidta åtgärder för att förhindra klimatförändringar.

World Wide Views visar också på inställningen till olika typer av styrmedel världen över och bildar ett starkt underlag för kunskap om nivån av medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor världen över.

5.2.4 **Statliga myndigheter om allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor**

En del av de statliga myndigheterna som har svarat på enkäten har uppgett att de har ett uppdrag att arbeta för allmänhetens delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor, eller ett uppdrag som nära relaterar till detta. De myndigheterna är Energimyndigheten, Klimatpolitiska rådet, Konsumentverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, SMHI och Trafikverket. Enkätfrågan om huruvida myndigheterna har ett formellt uppdrag eller inte har besvarats med varierande utförlighet, och frågan kan ha tolkats olika. Utöver dessa nämnda myndigheter har vissa även hänvisat till deras grundläggande skyldighet att lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp inom sitt ansvarsområde enligt förvaltningslagen, samt till andra närliggande uppdrag. Flera av de som inte har något formellt uppdrag har svarat att de ändå arbetar med dessa frågor, men i varierande utsträckning.

²⁸ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/support/docs/report_2019_en.pdf

²⁹ Webbplats som presenterar projektet: <http://climateandenergy.wwwviews.org/>

Majoriteten av myndigheterna har svarat att de arbetar med allmänhetens delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor genom att allmänheten kan ta del av information på webbplatser och via sociala medier. Hur många besökare myndigheterna har på sina respektive hemsidor varierar stort. Transportstyrelsen och SMHI har flest besökare årligen, följt av Trafikverket. Arbetet sker också till viss del genom samverkan mellan olika myndigheter. Ett exempel är myndighetsnätverket för klimatanpassning och den information som sprids via webbplatsen klimatanpassning.se.

Hur mycket frågor myndigheterna får från allmänheten skiljer sig också åt. Svaren tyder på att myndigheterna främst får klimatfrågor som relaterar till deras respektive verksamhetsområde. Myndigheterna ser även flera möjliga förbättringsområden för att stärka arbetet med allmänhetens delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor. Bland förslagen finns att man behöver målgruppsanpassa informationen i större utsträckning, göra informationen mer lättillgänglig och tillhandahålla den på fler språk. Här betonar Sametinget att det är viktigt att information finns att tillgå även på minoritetsspråk/urfolksspråk som samiska, och att delaktigheten ökar om man kan använda sitt modersmål. Vidare innefattar förslagen att man kan samordna myndigheternas information och arbete med informationsspridning i större utsträckning. Behovet av tydligare och mer riktade uppdrag och medel för arbetet har också lyfts.

5.2.5 **Några kommuner om allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor**

De intervjuade kommunernas svar tyder på att de inte har uppfattat att det finns ett särskilt uppdrag för kommuner att arbeta för allmänhetens delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor. Flera bedriver ändå arbete på området. Det är främst information kopplad till individens agerande, kommunens eget klimatarbete och klimatfrågor relaterade till närmiljön som sprids. Majoriteten arbetar för att delaktiggöra allmänheten genom att främja ett klimatsmart beteende. Några driver även ett aktivt arbete för att delaktiggöra allmänheten i processer och beslut som berör kommunens klimatarbete. Svaren pekar vidare på att det är främst den redan intresserade allmänheten som nås och att det endast i låg utsträckning kommer in klimatrelaterade frågor till kommunerna. Kommunernas förslag på förbättringsområden innefattar bland annat behovet av riktade medel att söka och ett tydligare uppdrag för att ett sådant arbete ska kunna bedrivas i större utsträckning. De intervjuade kommunernas förutsättningar för att bedriva ett aktivt arbete för att delaktiggöra allmänheten och tillhandahålla information om klimatfrågor varierar också stort, och är enligt flera av de intervjuade kommunerna en fråga om prioritering av resurser.

5.2.6 **Civilsamhället om allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor**

Majoriteten av de civilsamhällesorganisationer som har besvarat enkäten har svarat att klimatet är en av deras huvudsakliga frågor. Flera av dem har också identifierat allmänheten eller den intresserade allmänheten som en av sina huvudsakliga målgrupper. Organisationerna har gett flera olika exempel på hur de arbetar för allmänhetens delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor, däribland arbete för att skapa delaktighet hos unga, att sprida information och driva opinion via sociala medier, webbplats och media samt att driva större kampanjer och anordna och delta i olika offentliga evenemang. Vissa arbetar även med att stödja skolor med kompetensutvecklings- och undervisningsmaterial.

Civilsamhällesorganisationerna har lämnat flera förslag på förbättringsområden och identifierat behov av stöd i sitt arbete. Svaren tyder på att organisationerna ser att allmänhetens kunskap och delaktighet i klimatfrågor behöver öka, men avseende vilka aspekter varierar. Det handlar både om att kunskapen om den samhällsutveckling som går i rätt riktning och att kunskapen om de negativa trenderna behöver ökas, där bland annat rättviseaspekter i förhållande till klimatfrågor behöver lyftas. Metoderna som organisationerna föreslår för att göra detta inkluderar bland annat att man behöver leverera enkla, positiva och inspirerande budskap, att man behöver arbeta med interaktiva metoder och med vidareinformatörer, att jobba genom satsningar i skolan, att genomföra en nationell folkbildningskampanj och att ha stående inslag om klimatfrågor i nyhetssändningar.

Angående behov av stöd från statligt håll pekar svaren på att möjligheten att söka finansiella medel är viktigt för organisationernas arbete med allmänhetens tillgång till information och delaktighet i klimatfrågor. Det handlar bland annat om önskan till mer flexibla och långsiktiga organisationsstöd och möjligheten att söka finansiella medel specifikt för detta arbete. Annat stöd som efterfrågas är bland annat tillhandahållande av kommunikationsstöd och expertis.

5.2.7 **Inventering av myndigheters information om klimat på deras webbsidor**

Under hösten 2019 genomförde Naturvårdsverket med hjälp av företaget Gullers en kartläggning av 20 myndigheters³⁰ klimatkommunikation.

En övergripande slutsats från rapporten är att majoriteten av de kartlagda myndigheterna belyser klimatfrågan utifrån sitt specifika ansvarsområde och sin sektor och har fokus på hur ett förändrat klimat påverkar det ansvarsområdet. Med

³⁰ Boverket, Finansinspektionen, Havs och Vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Klimatpolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Konsumentverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelsen Stockholm, MSB, Statistikmyndigheten SCB, Skogsstyrelsen, Tillväxtverket, Transportstyrelsen, Vinnova, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, SMHI, Trafikverket och Upphandlingsmyndigheten.

andra ord kommunicerar myndigheterna överlag om klimatförändringar i förhållande till sin verksamhet. Till exempel kommunicerar Jordbruksverket om klimatförändringar i förhållande till svenskt jordbruk, där de placerar den globala klimatkrisen inom ramen för den egna verksamhetens kontext.

I analysen framgår det även att de myndigheter som har ett mer uttalat uppdrag inom klimatområdet, tar ett större ansvar och lyfter klimatfrågan i större utsträckning i sin kommunikation. Dessa myndigheter³¹ placerar också klimatfrågan i ett större sammanhang och betonar klimatförändringens utmaningar i ett bredare perspektiv med kopplingar till det övergripande klimatomställningsarbetet som pågår i samhället och globalt. Till sist framgick det i analysen att myndigheterna har olika fokus för kommunikation gentemot privatpersoner i sin klimatkommunikation. Det är, enligt resultatet, främst Naturvårdsverket och Konsumentverket med tjänsten ”Hallå Konsument” som har en tydligt riktad kommunikation gentemot privatpersoner om hur de själva kan bidra till minskad klimatpåverkan.

5.2.8 **Panorama**

Panorama är ett digitalt samarbetsverktyg som visualiserar klimatomställningen i Sverige. Panorama ger användaren en överblick över nuläget och vad som behöver göras för att nå de svenska klimatmålen. I verktyget visualiseras klimatutsläppen som sker inom Sveriges gränser, hur de kan minskas, vilka styrmedel som finns på plats tillsammans med information om hur omställningen går.

Klimatpolitiska rådet, Naturvårdsverket och Energimyndigheten driver och utvecklar Panorama tillsammans, och många andra aktörer har bidragit med sin expertis.

Naturvårdsverket har inom detta uppdrag inte analyserat Panorama specifikt när det gäller betydelsen för allmänhetens tillgång till information om klimatfrågor, men väljer att nämna det som ett kunskapsunderlag.

5.2.9 **Forskning om allmänhetens medvetenhet om klimatfrågor**

Forskningsprogrammet Mistra Environmental Communication menar att forskning som är relevant för förståelse av allmänhetens medvetenhet kan många olika inriktningar, till exempel meningsskapande, mentala konstruktioner, sociala representationer eller diskurser.

En distinktion som kan göras är forskning om allmänhetens medvetenhet om klimatförändringar och dess orsaker (1), konsekvenserna av klimatförändringar, både i Sverige och internationellt (2), och sätt att hantera klimatförändringar genom

---

³¹ SMHI, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Upphandlingsmyndigheten.

mildring eller anpassning (3). Mistra Environmentals bedömning är att forskningen har gått gradvis från fokus på (1) till att även inkludera (2) och (3).

Mistra Environmental Communication påpekar också att studier som fokuserar på innehållet i människors kunskap och förståelse eller på förekomsten av specifika diskurser eller samtal ganska snabbt kan bli daterade. Många av de mer abstrakta forskningsresultaten kommer dock fortfarande att vara tillämpliga och värdefulla. Ett av dessa är insikten att medvetenhet eller kunskap om en fråga som klimatförändring inte nödvändigtvis översätts till motsvarande beteende hos en individ eller grupp. En annan är att icke-experter och experter kan dela liknande oro och värderingar, även på de områden där deras övertygelser och terminologier kan skilja sig.³²

5.3 Internationellt samarbete inom ramen för artikel 12

I det här kapitlet ges en översikt över några områden där Sverige deltar i ett internationellt samarbete. Bakgrunden är att klimatförändringarna är en global utmaning som behöver lösas gemensamt över världen. Inom artikel 12 kan internationellt samarbete bidra till inspiration och lärande om hur parterna kan arbeta med artikel 12 utifrån sina nationella förutsättningar. Redovisningen motsvarar elementet *international cooperation* i artikel 12.

5.3.1 Sveriges klimatrapportering

FN:s klimatramverk, UNFCCC, är den primära internationella samarbetsöverenskommelsen för att motverka klimatförändringen. Sverige deltar med en rad experter i den svenska delegationen i arbetet under FN:s klimatramverk, bland annat för artikel 12.

Enligt Parisavtalet ska alla parter göra sitt yttersta för att motverka klimatförändringarna genom sina nationella klimatåtaganden, National Determined Contributions, NDC. Utöver åtagandet i sin NDC ska parterna även informera om utsläpp och upptag av växthusgaser samt dess utveckling, åtgärder för att minska utsläppen och för klimatanpassning via rapporteringen. Vart femte år görs i enlighet med Parisavtalet en global översyn för att mäta globala framsteg samt för att hitta ytterligare behov av åtgärder.³³ Sverige är i partssammanhang en del av EU och även en del av EU:s gemensamma NDC.

³² Forskningsreferenser från Mistra Environmental Communication finns samlade i källförteckningen i kapitel 8.

³³ ACE guidelines, s 24.

Parterna till klimatkonventionen rapporterar i enlighet med dess riktlinjer en Nationalrapport där man redovisas basfakta om det svenska samhället samt aktiviteter som genomförts för att motverka klimatförändringen och anpassa sig till den. Under 2021 kommer Sverige att leverera sin åttonde nationalrapport. Arbetet med nationalrapporten är omfattande och när rapporten lämnats vidtar ett granskningsarbete där särskilda delegationer utsedda av FN:s klimatramverk UNFCCC granskar samtliga nationalrapporter. Rapporten finns tillgänglig och bildar ett underlag för kunskap om Sveriges utsläpp och åtgärder för att begränsa dem och nå klimatmålen.³⁴

5.3.2 Andra parter NDC:er och strategier för artikel 12

En del i det internationella samarbetet är att bidra till lärande och kunskapsöverföring mellan länder och andra aktörer. För detta uppdrag har vi gjort en översyn av andra parter NDC:er för att se om de har inslag som berör artikel 12.

En översikt över några av de parter som uppdaterat eller lämnat sin andra NDC visar att flera har redovisat sina ambitioner och sitt arbete med utbildning och praktiskt lärande, samt allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information i klimatfrågor. Majoriteten av dessa har dock inte hänvisat specifikt till arbetet som en del av artikel 12. Vid utformandet av en NDC anger beslut 4/CMA.1 4 § (a) att information om planeringsprocessen som parterna genomfört vid förberedelserna av sin NDC ska redovisas och, om tillgängligt, inkludera nationella institutionella arrangemang, allmänhetens delaktighet och engagemang av lokala samhällen och urfolk, med hänsyn till genderfrågan. Beslutet kopplar till elementet om allmänhetens delaktighet i klimatfrågor i artikel 12.

Nedan följer exempel på hur olika parter har integrerat elementen i artikel 12 i sina NDC:er.

Chile har i sin uppdaterade NDC³⁵ betonat vikten av allmänhetens delaktighet och medvetenhet samt utbildning och lärande i klimatfrågor. De har redovisat planer på att utveckla en strategi för att främja arbetet (*Capacity and Climate Empowerment*).

Marshallöarna har hänvisat specifikt till Parisavtalets artikel 12 i sin andra NDC³⁶ och till den nyckelroll som utbildning har för att hantera klimatförändringarna. Utbildning, lärande och allmänhetens medvetenhet i klimatfrågor ska tas hänsyn till som en del av framtagandet av deras nationella anpassningsplan. Att involvera intressenter och delaktiggöra allmänheten har också beskrivits som viktigt.

³⁴ <https://www.regeringen.se/49c71f/contentassets/7473906155764a13b9b3e4b5538a4820/swedens-seventh-national-communication-on-climate-change.pdf>

³⁵ <https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/Pages/Party.aspx?party=CHL&prototype=1>

³⁶ <https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/Pages/Party.aspx?party=MHL&prototype=1>

Moldavien har i sin uppdaterade NDC³⁷ redovisat åtgärder för att involvera allmänhet och lokalbefolkning i beslutsfattandet och att öka kunskapen och medvetenheten i klimatanpassningsfrågor. Bland annat ska en femårig kommunikationsstrategi med gender-perspektiv utvecklas.

Rwanda har i sin uppdaterade NDC³⁸ beskrivit en vision om att skapa ett mer inkluderande beslutsfattande och att öka utbildning och medvetenhet om klimatfrågor i samhället. De har redovisat planer på att öka utbildning, allmänhetens medvetenhet och kapacitetsutveckling genom kommunikation, lärande och information.

Surinam har i sin andra NDC³⁹ presenterat allmänhetens delaktighet som en av de vägledande principerna för partens klimatåtgärder. Kampanjer för att öka medvetenheten om klimatförändringarna beskrivs också som en av partens kapacitetsbyggande prioriteringar.

Andra internationella exempel på allmänhetens delaktighet är exempelvis EU:s offentliga konsultationer innan förordningar beslutas och som liknar Sveriges förfarandesätt när det gäller Statens Offentliga Utredningar, SOU.

5.3.3 Sveriges arbete med kapacitetsuppbyggnad

Dagens miljöutmaningar är till stora delar gränsöverskridande. Sveriges långa erfarenhet och kompetens inom miljöförvaltning och styrning gör att vi kan stödja och delta i utvecklingsarbeten i andra länder och bidra med expertkunskaper inom multilaterala institutioner och organisationer. Sverige deltar i, och leder idag, flera projekt som har bäring på implementering av Parisavtalet. Ett exempel är programmet *Strengthened institutions for a sustainable climate* som Naturvårdsverket leder i syfte att bland annat stärka transparensramverket under Parisavtalet i ett antal länder. Ett annat exempel är Naturvårdsverkets och UNDP:s *Environmental Governance Programme* som arbetar för att integrera miljö och mänskliga rättigheter i miljöförvaltningen av gruvor. Resultat från den här typen av projekt redovisas regelbundet till Sida och när så är lämpligt också i Sveriges *Biennial Report*.

När Sverige deltar i såväl bi- som multilaterala samarbeten och aktiviteter bidrar vi inte bara med svensk kunskap och svenska erfarenheter för att lösa globala klimatutmaningar. I samarbeten flödar kunskap och erfarenheter åt båda håll och stärker inte bara samarbetsländernas förmåga att lösa miljöproblem, utan även vår egen. Detta skapar förutsättningar för att det internationella arbetet också stärker

³⁷ <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/pages/Party.aspx?party=MDA>

³⁸ <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/Pages/Party.aspx?party=RWA>

³⁹ <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/pages/Party.aspx?party=SUR>

det nationella genomförandet, vilket gäller för såväl internationellt miljöarbete finansierat av Miljödepartementet som för internationellt utvecklingsarbete med EU och/eller Sida som finansiär.

5.3.4 ACE-National Focal Point för Sverige

Arbetsprogrammet från Doha⁴⁰ uppmanar parterna att utse en nationell kontaktpunkt för ACE. Kontaktpunktens ansvarsområden kan omfatta exempelvis:

- Att identifiera områden för eventuellt internationellt samarbete och möjligheter att stärka synergier med andra konventioner.
- Samordningen av utarbetandet av innehåll om ACE i den nationella kommunikationen, NDC.

Arbetsprogrammet uppmanar vidare parterna att tillhandahålla stöd, både tekniskt och ekonomiskt för ACE-kontaktpunkten.

Sverige har en utsedd kontaktpunkt för ACE på Naturvårdsverket⁴¹. Arbetet har hittills bestått av att delta i den svenska förhandlingsdelegationen och bevaka frågor om artikel 12 i Parisavtalet och artikel 6 i Klimatkonventionen. En stor del av det arbetet har genomförts i förberedelser och under de förberedande förhandlingarna inom Subsidiary Body for implementation, SBI, inför partskonferenserna.

Arbetet består också av att redovisa Sveriges genomförande av artikel 12 i Sveriges National Communication⁴² samt delta i processen för utvärdering och granskning av rapporterna.

---

⁴⁰ 15 / CP.18, bilaga, punkt 22 a

⁴¹ Samtliga kontaktpunkter presenteras här: <https://unfccc.int/topics/education-and-outreach/focal-points-and-partnerships/ace-focal-points>

⁴² <https://www.regeringen.se/49c71f/contentassets/7473906155764a13b9b3e4b5538a4820/swedens-seventh-national-communication-on-climate-change.pdf>

6. Analys och förslag på möjliga åtgärder

Redovisningen av detta uppdrag ska enligt texten i uppdraget fungera som underlag för en eventuellt kommande nationell strategi för artikel 12. De delar av samhället som artikel 12 berör är stora och komplexa. Vi har i detta uppdrag strävat efter att skapa en överblick över Sveriges genomförande av artikel 12 genom att utforska de sex elementen i artikel 12 med hjälp av några viktiga aktörer.

I uppdraget ställs ett antal frågor. Detta kapitel som vi benämnt *Analys och förslag på möjliga åtgärder* struktureras utifrån de frågorna. Koppling görs också när det är relevant till stegen i vägledningen *ACE Guidelines*.

Under kapitel 6.3 väljer vi att lyfta ett antal områden som vi bedömer som särskilt intressanta för en eventuellt kommande strategi som svar på frågan om förbättringsområden. Det utesluter inte att det finns andra relevanta förbättringsområden.

6.1 Hur artikel 12 kan bidra till att nå Sveriges klimatmål och Parisavtalet i stort

Vi kommer inom detta område att lyfta innehåll i underlaget som är relevant för de två frågorna:

- Hur arbetet med Parisavtalets artikel 12 kan bidra till att nå nationella klimatmål och möjligheten att genomföra stärkta åtaganden under Parisavtalet.
- Hur arbetet med artikel 12 kan påverka genomförandet av andra delar inom Parisavtalet

I bakgrunden i regeringsuppdraget beskrivs att Parisavtalets mål kommer att kräva stora strukturella förändringar och att hela samhället deltar i en klimatomställning. Vi ser precis som det formuleras i uppdraget att de stora strukturella förändringar som krävs för att nå Sveriges nationella klimatmål under en relativt kort tid förutsätter engagemang och förståelse hos allmänheten. Mångas bidrag kommer att behövas för att nå målen. Det förutsätter att det skapas möjligheter som gör att människor från alla delar av samhället kan bidra.

Enligt Århuskonventionen har människor rätt att få ta del av miljöinformation och vara delaktiga i beslut som berör dem. Sveriges invånare har en rättighet att känna till målen och Sveriges bidrag i det internationella arbetet för att motverka klimatförändringar.

Utbildning och lärande spelar en nyckelroll i att stärka samhällets beredskap och handlingskraft inför klimatförändringar.⁴³ Sverige behöver bygga nödvändig kunskap för att lösa klimatutmaningarna att begränsa utsläppen och anpassa samhället till ett förändrat klimat.

Underlaget visar att **utbildning och lärande** om hållbar utveckling är väl integrerad i läroplaner och kursplaner för förskola, grundskola och gymnasium. Dessutom pågår olika typer av utvecklingsarbete med fokus på Agenda 2030 och Sveriges miljömål. Värt att notera kan dock vara att begreppet *hållbar utveckling* är mer relevant i på utbildningsområdet än *klimat* eller *klimatförändring*.

De lärosäten som ingår i underlaget ger exempel på både forskning, kursutbud och utveckling av den egna verksamheten med fokus på hållbarhet och klimat. Flera exempel finns på avancerade utbildningar med interdisciplinära inriktningar som involverar flera olika kompetensområden och samverkan mellan olika lärosäten. Universitet och lärosäten har också i många fall utåtriktade aktiviteter som är öppna för allmänheten. Vetenskapsakademierna har verksamhet som både riktar sig mot studenter, allmänhet och till lärosäten. De ger även exempel på utveckling av verktyg för praktiskt lärande.

En slutsats är att Sverige väl har implementerat hållbarhet i utbildning för barn, unga och vuxna.

Vi kan samtidigt konstatera att utmaningen att lösa klimatfrågorna i samhället kräver nya och innovativa lösningar och att system för utbildning och lärande kan behöva anpassas för den massiva transformation som behövs för att hantera klimatutmaningen⁴⁴. I underlaget ger Skolverket förslaget att stärka den ämnesövergripande undervisningen.

Underlaget i detta uppdrag visar att unga har ett mycket stort engagemang för klimat- och miljöfrågor som utbildningssektorn behöver förhålla sig till. Vi noterar också flera stora folkrörelser med fokus på klimat som engagerar unga. Fler kommuner i underlaget lyfter ungas klimatoro som en utmaning för lärare.

Vi konstaterar att den nya undersökningen visar att allmänheten vill ha information om klimatfrågor från myndigheter, forskare och nyhetsmedier och att det är viktigt att kunna lita på källan. Flera lärosäten har i underlaget uttryckt att de efterfrågar ett tydligare uppdrag och riktade medel om deras uppdrag också ska innefatta information till allmänheten.

Med det som bakgrund vill vi lyfta några områden som skulle kunna utvecklas när det gäller utbildning och praktiskt lärande. Dessa presenteras under 6.3.

⁴³ IPCC, Global warming of 1.5 degrees,

⁴⁴ UNESCO GAP on ESD Roadmap (UNESCO 2014)

Allmänhetens medvetenhet är relativt hög enligt underlaget. Detta indikerar att det finns en beredskap hos allmänheten för de politiska beslut som är nödvändiga för att nå Sverige klimatmål och Parisavtalet som helhet. En majoritet svarar också att de har tillgång till information om klimatfrågor.

En enkel beskrivning skulle vara att nivån av medvetenhet om klimatfrågor är hög i Sverige. Samtidigt visar underlaget på att en stor majoritet av svenskarna är intresserade av klimatfrågor och fortsatt oroliga för klimatförändringar, vilket ställer krav på aktiviteter inte bara för att öka medvetenheten utan även delaktigheten och tillgång till information om åtgärder och resultat. Befolkningen i Sverige har relativt hög genomsnittlig utbildning jämfört med många andra länder, vilket skapar förutsättningar att kunna hantera den komplexitet som klimatfrågor kan innehålla.

Genom ökad kunskap och delaktighet kan myndigheter, utbildningsaktörer och civilsamhället bidra till att skapa en mer attraktiv bild av en utsläppsfri framtid⁴⁵. Det handlar bland annat om att skapa mer inkluderande berättelser och en mer positiv bild av en hållbar framtid⁴⁶. Det kan också handla om att göra vissa insatser för klimatet roliga och lätta att göra⁴⁷

Underlaget visar att myndigheter har en viktig roll som källa för information om klimatfrågor. Vissa myndigheter har märkt av ett ökat intresse för generella frågor som vad Sverige gör för att motverka klimatförändringar.

Underlaget ger dock inte tillräcklig kunskap om eventuella skillnader i medvetenhet mellan olika grupper i samhället, och om det finns grupper som har sämre tillgång till information. Utifrån svaren i underlaget är det svårt att fullständigt beskriva hur stor andel av befolkningen myndigheter når eller om det finns grupper som inte har tillgång till information om och möjlighet till delaktighet i klimatfrågor. Sametinget har exempelvis poängterat att det är viktigt att urfolk har den delaktighet som de har rätt till, samt att urfolk och traditionell kunskap har mycket att bidra med i Parisavtalet. Enkätsvaren från myndigheter visar att det saknas en samlad bild av kontakter med allmänheten i klimatfrågor.

De nationella undersökningar som genomförts regelbundet av Naturvårdsverket ger ett värdefullt underlag om medvetenhet och tillgång till information. En vidareutveckling skulle kunna vara att öka kunskapen om olika grupper i samhället och åtgärder för att säkerställa tillgången till information om klimatfrågor för alla.

---

⁴⁵ ACE-guidelines s 27

⁴⁶ Forskningsorganisationen Climate Outreach

⁴⁷ ACE-guidelines, s 27

Möjligheten till delaktighet kan inte enkelt tolkas utifrån underlaget. Bilden är ofullständig när det gäller allmänhetens möjlighet till delaktighet. Kommunerna är centrala för flera områden för allmänhetens delaktighet i beslut som påverkar klimatfrågor, bland annat när det gäller planeringsfrågor, men de kommuner som ingår i undersökningen uppger inte självklart den kopplingen. Flera exempel ges på arbete som pågår i kommunerna för att öka delaktigheten, men underlaget är för litet för att här göra en bedömning av helheten och ge rekommendationer. I ett eventuellt arbete för att utveckla delaktigheten bör kommunerna involveras.

Centrala myndigheter har också i sin utövning en plattform för delaktighet i beslut om samhällsfrågor, men underlaget ger ingen tydlig bild av hur delaktigheten i beslut som rör Sveriges nationella klimatmål och Parisavtalet genomförs.

En stark signal från organisationer i underlaget som företräder civilsamhället är att det finns behov att höja den allmänna kunskapsnivån hos allmänheten om klimatfrågor. Flera anger också att de arbetar för att utveckla utbildning och pedagogik och ger exempel på olika sätt att arbeta med kunskap och kommunikation. Vissa efterfrågar ett samarbete mellan civilsamhället och centrala myndigheter för kunskapsutbyte. Civilsamhällets roll för allmänhetens medvetenhet och tillgång till information om klimatfrågor kan tydliggöras. Vissa organisationer inom civilsamhället fungerar som remissinstanser för beslut, och deras roll för allmänhetens delaktighet i beslut som berör Sveriges nationella klimatmål kan utredas.

Det internationella samarbetet kan både fungera som ett lärande för Sverige och som en plattform för att tillämpa ett globalt perspektiv på klimatfrågor. Sverige hamnar ofta högt vid internationella jämförelser vad gäller miljö- och klimatprestanda och i genomförandet av de globala målen. Genom att dela med oss av våra erfarenheter kan vi inspirera andra länder att öka sina ambitioner.

Det internationella samarbetet inom FN:s klimatramverk UNFCCC ger referenser för hur andra parter hanterat mål och olika åtgärder i relation till artikel 12. Aktiviteterna inom artikel 12 ska hanteras utifrån nationella förutsättningar, men det internationella samarbetet kan bidra med kunskap och inspiration för olika lösningar. Underlaget visar att allmänheten efterfrågar information om Sveriges förutsättningar och åtgärder i ett internationellt perspektiv. Det indikerar att många ser klimatfrågor som globala. Ökad kunskap om det internationella perspektivet i klimatfrågor ger förutsättningar för ökad förståelse hos allmänheten för kapacitetsuppbyggande åtgärder och behovet av en rättvis omställning genom att öka kunskapen om olika parter förutsättningar och bidrag till att nå Parisavtalet.

Sammantaget är bedömningen att Sverige har goda förutsättningar att genom insatser inom artikel 12 bidra till att nå Sveriges nationella klimatmål och genomförandet av Parisavtalet. Åtgärder inom artikel 12 kan dessutom bidra till

Sveriges konkurrenskraft genom innovationer och utveckling av företag och verksamheter som bidrar till att nå klimatmålen.

6.2 Aktörer som fyller en viktig funktion för Parisavtalets artikel 12

I det här avsnittet svarar vi på frågorna:

- Vilka myndigheter, organisationer och lärosäten som fyller en viktig funktion i genomförandet av artikel 12.
- Hur dessa aktörer bidrar till uppfyllandet av artikel 12 i dagsläget
- I vilken mån styrdokumenten för aktörernas respektive verksamheter bidrar till artikel 12

Många **myndigheter, organisationer och lärosäten** fyller en viktig funktion i genomförandet av artikel 12. Vi har tagit ett första steg i att beskriva viktiga aktörer, men i ett fortsatt arbete bör urvalet av aktörer prövas på nytt. I underlaget ingår ett antal intervjuer med företrädare för kommuner, men mer kunskap om kommunsektorn sammantaget är nödvändig i ett fortsatt arbete.

En stor majoritet av de **lärosäten och organisationer** som ingår i urvalet för utbildning och praktiskt lärande svarar att de har ett formellt uppdrag i relation till klimatfrågor. Slutsatsen är att de genom utbildning och forskning bidrar till förutsättningarna för att nå Sveriges nationella klimatmål och Parisavtalet. Värt att notera är att hållbarhet är ett mer levande begrepp när det gäller utbildning och lärande. De förbättringsområden lärosätena själva nämner är att de efterfrågar ett tydligare uppdrag och riktade medel om de också i sitt uppdrag ska arbeta med allmänhetens tillgång till information om klimatfrågor. Värt att notera i detta sammanhang är att Naturvårdsverket inom ramen för detta uppdrag har gjort ett urval av några lärosäten och inte kan ge en helhetsbild som gäller för samtliga.

Vi ser att det som skulle kunna benämnas ”miljösektor” och ”utbildningssektor” är separerade när det gäller begrepp och strukturer för att arbeta med klimat- och hållbarhetsfrågor. Det är också något som identifieras på internationell nivå⁴⁸. Ett område som kan undersökas för eventuell utveckling är om ett närmare samarbete mellan de två sektorerna skulle kunna ge positiva effekter när det gäller Sveriges möjligheter att nå de nationella klimatmålen och genomföra Parisavtalet.

Myndigheterna i urvalet ger varierande svar när det gäller om de har ett formellt uppdrag för allmänhetens tillgång till information och delaktighet i beslut som rör klimatfrågor. Vissa myndigheter arbetar aktivt med innehållet i artikel 12, men utifrån sina specifika förutsättningar. Underlaget tyder på att det ofta saknas samordning och samverkan mellan myndigheter. Vissa myndigheter uttrycker att

⁴⁸ UNESCO GAP on ESD Roadmap (UNESCO 2014*)

de vill målgruppsanpassa mer och samverka mer. Flera nämner exempelvis klimatanpassningsnätverket som positivt.

Enkätsvaren ger inte tillräckligt många exempel på åtgärder för delaktighet i beslut som rör klimatfrågor.

Myndigheternas kontaktytor med allmänheten har betydelse för möjligheterna att uppfylla artikel 12. Underlaget visar att kontaktytorna varierar, och sättet att beräkna varierar.

Slutsatsen är att alltför många myndigheter med verksamhet som är relevant för att nå Sveriges nationella klimatmål samt Parisavtalet som helhet inte anger att de har ett formellt uppdrag. Det betyder också att en övergripande bild av myndigheternas uppdrag när det gäller allmänhetens tillgång till information och möjlighet till delaktighet saknas.

För att förtydliga uppdragen är myndigheternas instruktioner centrala tillsammans med specifika och riktade uppdrag. Tydliga mål för uppdrag som relaterar till artikel 12 skulle även underlätta uppföljning.

Förslag utifrån slutsatserna ovan presenteras under 6.3.

Flera **organisationer inom civilsamhället** har ett starkt fokus på klimat och hållbarhetsfrågor. De har också sammantaget en bred kontaktyta gentemot allmänheten. En majoritet av allmänheten anger i underlaget att de i första hand föredrar att få information från myndigheter, forskare och nyhetsmedier, men när det gäller vad individen själv kan göra skulle organisationer inom civilsamhället kunna fylla en funktion.

Medier fyller en viktig funktion för allmänhetens tillgång till information om klimatfrågor, men ingår inte i enkäturvalet. Utifrån resultatet av undersökningen om hur allmänheten vill få information om klimatfrågor kan frågan om mediers roll utredas vidare, exempelvis genom att undersöka om utbildning för journalister är efterfrågat bland nyhetsmedier.

6.3 Prioriterings- och förbättringsområden

I det här avsnittet svarar vi på frågan:

- Ge förslag på hur aktörerna kan bidra till att stärka arbetet inom dessa områden, antingen enskilt eller i samverkan

Förslagen i detta avsnitt är baserade på de underlag som presenterats i skrivelsen som helhet och på den analys som presenterats under 6.1 och 6.2.

Vi har i det här avsnittet tillämpat ett stegvis angreppssätt, vilket innebär att de första två förslagen är mer konkreta och är riktade direkt gentemot namngivna myndigheter. Övriga tre förslag har mer karaktären av områden som vi bedömer som värda att fokusera på i en eventuellt kommande strategi för artikel 12. Förslagen behöver utredas vidare i dialog med relevanta aktörer. Eventuella uppdrags omfattning och finansiering måste diskuteras med berörda myndigheter i förväg.

Förslagen är avstämda med SMHI.

6.3.1 **Ge Naturvårdsverket och SMHI tydligare uppdrag att kommunicera övergripande klimatfrågor med allmänheten**

Det saknas en myndighet som har ansvaret för att säkerställa allmänhetens tillgång till information om klimatfrågor. Samtidigt efterfrågar allmänheten information från just myndigheter och forskare. I avsaknad av ett utpekat uppdrag finns en risk att ingen myndighet har ett ansvar för information på en nationell nivå och för att säkerställa Sveriges genomförande av artikel 12.

Allmänhetens information inom klimatfrågor bör utgå från information som vilar på vetenskaplig grund och som distribueras av relevanta myndigheter. Myndigheterna i sin tur bör ha uppdraget att följa läget inom forskning och utveckling för att på bästa sätt ta in ny validerad kunskap i sin information.

Naturvårdsverket och SMHI har olika kunskapsområden och olika plattformar för kommunikation när det gäller klimatfrågor och kan gemensamt fylla behovet av nationell information både om vad klimatförändringar är och hur de uppstår och vad Sverige och andra parter gör för att minska klimatpåverkan och anpassa samhället till ett förändrat klimat.

SMHI har i sin instruktion formuleringen att de ska *producera, sammanställa och förmedla information och kunskap om klimatförändringar och klimatanpassning*.⁴⁹ För Naturvårdsverket kan formuleringen om att Naturvårdsverket *har en central roll i miljöarbetet och ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken* relevans för uppdraget⁵⁰.

Ett tydligare uppdrag och resurser skulle bättre fokus möjlighet att ange resurser, leveranser, mål och uppföljning för allmänhetens medvetenhet, delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor. Uppdraget bör innehålla en del som skapar överblick över olika grupper tillgång till information och fortsatt mätning

⁴⁹ riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2009974-med-instruktion-for_sfs-2009-974

⁵⁰ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2012989-med-instruktion-for_sfs-2012-989

av allmänhetens medvetenhet och attityder till klimatfrågor. Uppdraget bör också involvera andra viktiga aktörer.

Ett tydligare uppdrag skulle innebära att Naturvårdsverket och SMHI kan ta en samordnande och drivande roll för att säkerställa Sveriges genomförande av artikel 12.

6.3.2 **Stärkt myndighetssamverkan för att öka möjligheten till delaktighet och tillgång till information om klimatfrågor**

Många myndigheter har viktiga uppdrag och arbetar aktivt med klimatfrågor, men det saknas samordning och en gemensam kunskapsbas. För att nå Sveriges klimatmål och Parisavtalet krävs stora samhällsförändringar under en relativt begränsad period. Det gäller krav på att olika delar i samhället har en gemensam kunskapsbas om målen. Underlaget indikerar att det kan saknas samordning mellan den lokala och centrala nivån när det gäller kunskapsunderlag.

Förutom den övergripande nationella information behövs en anpassning till olika myndigheters specifika verksamheter. Vissa myndigheter har stora kontaktytor med många medborgarkontakter. Genom att öka kunskapen hos fler myndigheter om effekterna för olika kontaktytor skulle myndigheterna gemensamt kunna arbeta mer effektivt. En strategi skulle exempelvis kunna vara att dra nytta av de som har många medborgarkontakter genom att addera information om klimatfrågor i de kontakter som myndigheterna redan har.

Myndigheter utgör också en plattform för delaktighet i beslut. Genom ökad samverkan kan nationella myndigheter öka kunskapen och överblicken över medborgarkontakter och former för delaktighet i olika typer av beslut. Sveriges samhällsorganisation gör att kommuner har en nyckelroll i allmänhetens möjlighet till delaktighet i klimatfrågor.

Mot bakgrund av detta förslår vi att Naturvårdsverket och SMHI får i uppdrag att analysera hur ökad samverkan mellan myndigheter kring klimatinformation kan genomföras. Samverkan ska syfta till att sammanföra klimatrelaterad information från relevanta myndigheter och öka kunskapen om myndigheternas betydelse för Sveriges genomförande av artikel 12.

En del i uppdraget kan vara att analysera befintliga styrande dokument. Ett uppdrag skulle också kunna vara att gemensamt arbeta fram indikatorer för uppföljning av Sveriges genomförande av artikel 12.

6.3.3 **Rusta lärarna för ungas engagemang i klimatfrågor**

När det gäller området utbildning ger vi inga riktade förslag, utan beskriver några områden som vi utifrån underlaget ser som betydelsefulla att arbeta vidare med.

Det första området är att involvera berörda myndigheter inom utbildning för barn och unga i utveckling av stöd för att möta barn och ungas engagemang och ibland oro för klimatfrågor. Det kan förutom stödmaterial till lärare innefatta hur man kan skapa arenor för samtal om vilken framtid vi vill ha och för att öka kunskapen om vetenskapens betydelse.

Skolverket ger i sina enkätsvar flera förslag på förbättringsområden, bland annat att stärka den ämnesövergripande undervisningen och skapa bättre överblick över hur skolorna organiserar och genomför undervisningen i praktiken. Vi föreslår att involvera Skolverket och andra berörda myndigheter inom utbildningssektorn i uppdrag att föreslå eventuella områden för utveckling när det gäller utbildning och praktiskt lärande inom grundskola och vuxenutbildning.

6.3.4 **Utred hur civilsamhället kan bidra till kunskapshöjning**

Civilsamhället är en viktig del i genomförandet av artikel 12 och nämns bland annat i 17/CMA .1, art 10.

Civilsamhället skickar en stark signal om behov av kunskapshöjande insatser för allmänheten. Sammantaget står civilsamhällets organisationer för en befintlig infrastruktur som kan vara ett resurseffektivt sätt att öka tillgången på information för allmänheten. Civilsamhället kan också ha kunskap om olika typer av perspektiv på klimatfrågor, och redskap för att bemöta konflikter och för metoder ökad delaktighet.

Vi föreslår att se över om vikten av kunskapshöjande insatser inom klimatområdet kan förtydligas när det gäller statliga bidrag till civilsamhällets organisationer.

7. Digital information om Parisavtalet

I regeringsuppdraget specificeras även att Naturvårdsverket ska tillhandahålla digital information om Parisavtalet. Den delen av uppdraget är formulerat på följande sätt:

”Därutöver ska Naturvårdsverket upprätta och kontinuerligt ansvara för digital information om Parisavtalet. Det innefattar information om parternas olika åtaganden och långsiktiga strategier, hur parternas åtaganden förhåller sig till Parisavtalets temperaturmål och generell information om Parisavtalet och klimatkonventionen. Informationen ska kunna förstås av en bred målgrupp. Därför är det viktigt att informationen är förenlig med 11 § språklagen (2009:600) som anger att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

7.1 Underlag om digital information om klimat

Undersökningen av allmänhetens behov av information om klimatfrågor som genomfördes under juni-augusti 2020 och som refereras under avsnitt 5.2.3 ger även värdefulla inspel när det gäller digital information om Parisavtalet.

Enligt undersökningen har 92 procent hört talas om eller känner till Parisavtalet, vilket betyder att det kan användas som begrepp i den digitala informationen. Att de flesta vill att information om klimatfrågor ska komma från myndigheter, forskare och medier gör att det blir viktigt att avsändaren framgår tydligt.

När det gäller format så anges såväl text, rörlig bild och ljud som lämpliga format för information om klimatfrågor. Det ger vägledning för hur innehållet ska presenteras. En stor andel uppger att de vill söka information genom sökfunktion på internet vilket betyder att sökordsoptimering blir ett viktigt inslag.

Slutsatserna av undersökningen är att det finns ett stort intresse hos allmänheten av att ta del av digital information om klimatfrågor. Såväl Naturvårdsverket som andra myndigheter fyller en viktig funktion när det gäller att tillhandahålla detta.

I slutet av 2019 genomförde Naturvårdsverket även en kartläggning av ett antal myndigheters information om klimat på sina respektive webbplatser vilket också gav värdefulla inspel till uppdraget, se avsnitt 5.2.7. Kartläggningen visade att majoriteten av myndigheterna som ingick i undersökningen belyser klimatfrågan utifrån sitt specifika ansvarsområde, och endast ett fåtal myndigheter placerar klimatfrågan i ett större sammanhang. Det förekommer heller inte i någon större utsträckning att myndigheterna länkar till varandra när det gäller just klimatfrågor.

Slutsatsen av kartläggningen är att det är relativt svårt för allmänheten att skapa sig en samlad bild av klimatfrågan via myndigheternas webbplatser, till exempel när det gäller vilka aktörer som bidrar och på vilket sätt.

7.2 Besöksstatistik för Naturvårdsverkets webbplats

Naturvårdsverket har bästa tänkbara förutsättningar när det gäller allmänhetens möjlighet att hitta digital information om Parisavtalet. Vid en Googlesökning på ”Parisavtalet” hamnar Naturvårdsverkets webbsida som nummer ett i rankingen. Drygt 90 procent av besökarna på Naturvårdsverkets webbsida om Parisavtalet hittar dit genom en Google-sökning. Sökmotorerna *Bing* och *DuckDuckGo* rankar Naturvårdsverkets sida som nummer två efter regeringens webbplats.

Under perioden 1 juli 2019 - 30 juni 2020 hade Naturvårdsverkets webbsida om Parisavtalet drygt 32 000 sidvisningar. Det gör sidan till den 37:e mest besökta på naturvardsverket.se. Det kan jämföras med andra populära webbsidor om klimat under samma period, till exempel om den officiella statistiken *Sveriges klimatpåverkande utsläpp* med cirka 55 000 sidvisningar eller sidan *Fakta om klimat* med cirka 29 000 sidvisningar.

7.3 Analys och förslag för digital information om Parisavtalet

Naturvårdsverket bedömer att den naturliga ingången för att hitta digital information om Parisavtalet bör vara via naturvardsverket.se. Detta eftersom Naturvårdsverkets webbplats redan ligger i topp vid webbsökningar på Parisavtalet, och för att medborgarundersökningen tydligt visade att många vill att den här typen av information ska komma från myndigheter.

Myndigheterna i enkäterna nämner sina webbplatser som primära kontaktytor med allmänheten.

Som en del i uppdraget, och utifrån inhämtade underlag, gjorde Naturvårdsverket en genomlysning av befintlig information om Parisavtalet och klimatfrågor på myndighetens webbplats. Genomlysningen visade att det fanns behov av att både upprätta ny information, och att anpassa befintlig. Utifrån detta blev det första steget att skapa en ny överskådlig ingång på Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se/parisavtalet). Den här ingången fungerar nu som en samlingsida för informationen om Parisavtalet. Härifrån leds man vidare till ett antal undersidor kopplade till Parisavtalet.

De nya sidorna besvarar bland frågor som:

- Vad är Parisavtalet
- Varför behövs Parisavtalet?
- Vilka är Sveriges och EU:s bidrag till Parisavtalet?
- Vilka är övriga parterns åtaganden?
- Hur går det?
- Vad säger Parisavtalet om klimatanpassning?
- Vad kan jag själv göra?

Webbsidorna ska även på ett övergripande sätt upplysa om klimatarbetet från ett socialt perspektiv; ACE (deltagande och utbildning), jämställdhet, urfolk och mänskliga rättigheter. Att kommunicera om UNFCCC:s jämställdhetsarbete genom webben är en av börkraven i handlingsplanen för jämställdhet som parterna har åtagit sig att genomföra.⁵¹

Målgruppen för de nya sidorna är bred. Det ska inte behövas någon ingående förkunskap för att kunna ta till sig innehållet, men det ska också finnas möjlighet till fördjupning för den som vill veta mer. De nya sidorna begränsas inte till Naturvårdsverkets ansvarsområde. I vissa fall leds besökarna vidare till andra svenska myndigheter och i vissa fall även till EU, FN och andra globala organisationer.

I linje med vad som framkom i undersökningen om hur allmänheten vill ha information om klimatfrågor presenteras den digitala informationen på webbsidorna i varierande format såsom text, illustrationer och rörligt material, för att tillgodose olika intressen och behov. Innehållet kommer att uppdateras och utvecklas kontinuerligt och Naturvårdsverket kommer även följa upp användningen, via webbstatistik och eventuella användarundersökningar.

---

⁵¹ Handlingsplanen för jämställdhet, åtgärd A5, sid.6
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_L03E.pdf

8. Källförteckning

Källor presenteras i den ordning de används i skrivelsen, här sorterade per kapitel:

2 Uppdraget och dess genomförande

Godkännande av klimatavtalet från Paris (Prop. 2016/17:16)

3 Sveriges klimatmål, Parisavtalet och artikel 12

Proposition 2016/17:146, *Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige*, Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

Europeiska Kommissionen, 2019, *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén samt Regionkommittén*.

EU:s klimatambition: Regeringsuppdraget "Förutsättningar för en höjning av EU:s klimatambition till 2030, som Naturvårdsverket lämnade den 3 april 2020.

Beslut DECISION CMA 15/CP.25:

https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_13a02_adv.pdf#page_20

Beslut DECISION 17/CMA.1

Rapport från OECD om Sverige arbete med öppna data <https://www.oecd.org/gov/digital-government/digital-government-review-of-sweden-2018.pdf>

Art 7 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (Miljöinformationsdirektivet)

Lag (2010:1767) om geografisk miljöinformation

Befolkningsstatistik från SCB: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/helarsstatistik--riket/sveriges-befolkning-efter-fodelseland-region-medborgarskap-och-bakgrund-31-december-2019/>

Befolkningsstatistik från SCB:

https://www.scb.se/contentassets/c4f928a71e934437b1320762371c35a1/uf0506_2018a01_sm_uf37sm1902.pdf

Rapport från Internetstiftelsen: <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2019/sammanfattning/>

eSamverkansprogrammet

Ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi (N2017.23)

4 Metod för att samla in underlag

Nyhet från Sveriges Kommuner och Regioner om förlängt enkätstopp:

<https://skr.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv/myndigheteruppmanasattfortsattaundvikaenkater.33676.html>

Presentation av forskningsprogrammet Mistra Environmental Communication:

<https://www.slu.se/site/mistra-ec/om-programmet/>

Utlysning av forskningsprogram från Mistra:

<https://www.mistra.org/forskningsprogram/samhallstransformation-med-fokus-pa-klimat/>

Webbplats för FN:S klimatramverk, UNFCCC: <https://unfccc.int/>

ACE-Guidelines, UNFCCC:

https://unfccc.int/files/cooperation_and_support/education_and_outreach/application/pdf/action_for_climate_empowerment_guidelines.pdf

5. Resultatredovisning utifrån de sex elementen i artikel 12

Rapport från Skolverket: https://www.swedesd.uu.se/digitalAssets/719/c_719092-l_3-k_kunskapsoversikt-agenda-2030.pdf

Forskningsstudie om pluralism i utbildning om hållbar utveckling: Hellquist A and Westin M (2019) On the Inevitable Bounding of Pluralism in ESE—An Empirical Study of the Swedish Green Flag Initiative. Sustainability 11(7): 2026. DOI: 10.3390/su11072026.

Lotz-Sisitka H et al. (2016) Co-designing research on transgressive learning in times of climate change. Current Opinion in Environmental Sustainability 20.

Kronlid D et al. (2014) Climate Change Adaptation and Human Capabilities. London: Palgrave.

SOM-institutet: https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1768/1768490_milj--vanor-och-klimatoro--felicia-robertson.pdf

Eurobarometern; https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/support/docs/report_2019_en.pdf

Webbplats som presenterar projektet World Wide Views: <http://climateandenergy.wwwviews.org/>

Sveriges sjunde nationalrapport:

<https://www.regeringen.se/49c71f/contentassets/7473906155764a13b9b3e4b5538a4820/swedens-seventh-national-communication-on-climate-change.pdf>

NDC för Chile: <https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/Pages/Party.aspx?party=CHL&prototype=1>

NDC för Marshallöarna:

<https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/Pages/Party.aspx?party=MHL&prototype=1>

NDC för Moldavien: <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/pages/Party.aspx?party=MDA>

NDC för Rwanda: <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/Pages/Party.aspx?party=RWA>

NDC för Surinam: <https://www4.unfccc.int/sites/NDCStaging/pages/Party.aspx?party=SUR>

Beslut 15 / CP.18, bilaga, punkt 22 a

Lista på ACE-focalpoints, kontaktpunkter för artikel 12: <https://unfccc.int/topics/education-and-outreach/focal-points-and-partnerships/ace-focal-points>

6 Analys och förslag på möjliga åtgärder

Rapport från IPCC, Global warming of 1.5 degrees

Rapport från UNESCO: GAP on ESD Roadmap (UNESCO 2014)

Presentation av Forskningsorganisationen Climate Outreach

Instruktion för SMHI: riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2009974-med-instruktion-for_sfs-2009-974

Instruktion för Naturvårdsverket: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2012989-med-instruktion-for_sfs-2012-989

7 Digital information om Parisavtalet

Handlingsplanen för jämställdhet, åtgärd A5, sid.6

https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_L03E.pdf

8.1 Referenser till mer material

Några länkar till mer material från UNFCCC och UNESCO som kan användas som underlag:

- Förstärkta klimatåtaganden, ”Enhancing NDC:s” från UNDP: <https://www.undp.org/content/dam/LECB/docs/pubs-reports/undp-wri-ndcsp-ndc-enhancement-report-2019.pdf>
- Råd till länder för ACE i NDC: <https://unfccc.int/topics/education-youth/resources/ace-and-ndcs#eq-12>
- Internationellt samarbete: <https://unfccc.int/topics/education-and-outreach/resources/materials-on-international-cooperation>

- Stödmaterial från UNESCO om hur man implementerar ACE i NDC:er:
<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/02.UNESCO.pdf>

8.2 Definitioner och begrepp

Här följer en förklaring av definitioner och begrepp som används i redovisningen.

De flesta förklaras vidare i kapitel 5:

- ACE: Actions for Climate Empowerment
- Artikel 12: en del av Parisavtalet
- ACE Guidelines: vägledning från UNFCCC och UNESCO för att skapa nationella strategier
- National Focal Point; NFP: kontaktpunkt
- NDC, Nationally Determined Contributions
- COP eller partskonferens
- UNFCCC: FN:s ramverk för klimatkonventioner
- UNESCO: FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur